

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

KMETIJSKO GOZDARSKI ZAVOD
NOVO MESTO

Šmihelska cesta 14

8000 Novo mesto

tel.: (07) 373-05-75, fax: (07) 373-05-90

E-pošta: andreja.brence@gov.si

Splet: www.kmetijskizavod-nm.si

Ekološko sadjarstvo – zakaj pa ne ?

Ekološka pridelava sadja v Sloveniji predstavlja le majhen delež vsega sadjarstva. Po statističnih podatkih smo imeli v letu 2008 588,34 ha sadovnjakov s certifikatom o ekološki pridelavi, 123,97 ha pa je bilo v triletnem obdobju preusmeritve. Ocenjujemo, da je od te skupne številke približno 50 ha gostih nasadov ekoloških jablan, nekaj hektarov pripada drugim sadnim vrstam, večino pa predstavljajo travniški sadovnjaki.

Začetki ekološkega intenzivnega sadjarstva segajo v leto 1997, ko je Sadjarska zadruga Posavja začela s projektom ekološke pridelave na škrlup odporne sorte topaz. Projekt je združeval pridelavo sadik, tehnološko svetovanje in prodajo jabolok. Ta sorta je v zelo kratkem času dosegla prepoznavnost na trgu in danes je ime topaz sinonim za ekološko pridelana jabolka.

Pri odločitvi, katere sorte sodijo v ekološko pridelavo so mnenja stroke in pridelovalcev tako pri nas, kakor tudi v tujini različna. Izbor sort je odvisen predvsem od pridelovalnih možnosti oziroma ekonomske pridelave ter od že dosežene tržne pozicije neke sorte. Menimo, da je izbor sort, ki so odporne na škrlup sedaj vedno bolj pester in v naših razmerah omogoča uspešno ekološko sadjarsko pridelavo. Ekološka pridelava je mogoča tudi z ostalimi sortami jablan, ki niso odporne na škrlup. Pri tem je potrebno v mokrem letu računati z velikim številom škropljenj z sredstvi dovoljenimi v ekološki pridelavi, ki jih je v strmejših legah v optimalnem času nemogoče izvesti. Naše dosedanje izkušnje z ekološko pridelavo z konvencionalnimi sortami so bile v večini primerov slabše, kar kaže v prid nadaljnjemu razvoju ekološkega sadjarstva z odpornimi sortami.

Zadnja leta pridelovalci v goste nasade sadijo tudi druge, na škrlup odporne ali tolerantne sorte. Ponudba sadik na trgu je vse pestrejša. Zaradi težnje po čim manjši uporabi fitofarmaceutskih sredstev tudi pridelovalci, ki jabolok ne pridelujejo na ekološki način, izkazujejo vse večji interes po sajenju odpornih sort. Poleg 'topaza' so v mladih ekoloških nasadih v nekoliko večjih količinah posajene tudi jablane sort 'luna', 'opal', 'sansa', 'goldrush', v poskusnih nasadih pa tudi številne druge.

Kakšna je razlika med integrirano in ekološko pridelavo jabolok? Tako pri integrirani kakor tudi pri ekološki pridelavi dolgoročno težimo k vzpostavljanju ravnovesja pestrosti življenja v sadovnjaku in trajnostni rabi zemljišč. Temeljna razlika med obema pridelavama pa je pri uporabi različnih tehnoloških ukrepov, s pomočjo katerih pridemo do pridelka s certifikatom. Ekološko sadjarstvo v svoji osnovi poudarja gospodarjenje v sožitju z naravo, kar posledično prinese bistveno razliko med ukrepi integrirane in ekološke tehnologije, ki je v uporabi kemičnih snovi; sredstev za varstvo rastlin, gnojil in herbicidov. Ekološko sadjarstvo je strokovno najbolj zahtevna in delovno intenzivna vrsta sadjarstva, kjer moramo dosledno spoštovati in povezati vsa do sedaj uveljavljena strokovna znanja, naravne danosti prostora in zahteve posameznih sadnih vrst in sort. Težišče varstva v ekološki pridelavi sloni na preventivi in je vključeno v vse tehnološke ukrepe, ki jih izvajamo v sadovnjaku tekom leta. Ker v ekološki pridelavi nimamo možnosti interventnega varstva z večino fitofarmaceutskih sredstev, gnojenja z lahko topnimi gnojili kakor tudi ne kemičnega zaviranja rasti in uporabe kemičnih sredstev za redčenje plodičev, moramo vse ostale tehnološke ukrepe izvajati pravočasno ter namensko usmerjeno v vzpostavitev ravnovesja med rodnostjo in rastjo kakor

tudi med škodljivimi in koristnimi organizmi. V ekološki pridelavi je dovoljena le uporaba naravnih sredstev za varstvo rastlin. Delovanje teh sredstev ni vedno najbolj učinkovito, praviloma jih moramo uporabljati preventivno ali takoj ko opazimo prve simptome bolezni ali škodljivca. Kurativno delovanje teh sredstev je manj učinkovito. Zato je pri ekološkem sadjarstvu še bolj pomembno, da poznamo razvojne kroge bolezni in škodljivcev ter predvidevamo, kdaj moramo aplicirati posamezno sredstvo, da bo njegovo delovanje kar najbolj učinkovito. Preventivno proti boleznim in škodljivcem v ekološkem sadovnjaku delujemo s temeljitim in pravočasnim izvajanjem vseh tehnoloških ukrepov, kot so rez jablan, redčenje plodičev, okopavanje – odstranjevanje plevelov in gnojenje.

Obrezovanje sadnega drevja je tudi eden izmed tistih redkih ukrepov, ki ga imamo sadjarji dobesedno popolnoma v svojih rokah. Z obrezovanjem usmerjamo drevo v rodnost, rast, osvetljujemo, redčimo, popravljamo, vzdržujemo v kondiciji, skratka skrbimo za dobro gospodarjenje drevesa z vsemi resursi. Vsi ukrepi, ki jih opravimo v sadovnjaku imajo osnovo v fiziologiji drevesa. Prepoznavanje različnih terminov in stopnja intenzivnosti rezi ter poznavanje predvidenih reakcij drevesa nanje, je v ekološki pridelavi še pomembnejše kot v integrirani ali konvencionalni pridelavi. Govorimo o treh najpomembnejših terminih rezi: zimska rez mora biti izvedena od časa odpadanja listja do začetka cvetenja. Šibkejše kot je drevo, prej mora biti opravljena, več kot je cvetnega nastavka, intenzivnejša naj bo. Junjska rez vpliva na zmanjšanje bujnosti rasti dreves. V tem času odstranimo bujne poganjke, lahko znižamo vrhove dreves in skrajšamo veje, ki segajo predaleč v medvrstni prostor. Jesenska rez po obiranju plodov, ko je listje še fotosintetsko aktivno vpliva na zmanjšanje zaloga hranil v koreninah za naslednje leto, zato tudi zmanjšuje bujnost rasti. Cilj je ozka krošnja, s poganjki, ki so z višino drevesa vedno šibkejši, tako da ne senčijo nižje ležečih.

Za kemično redčenje plodičev ekološki pridelovalci lahko uporabijo žveplenoapneno brozgo, lahko pa cvetje redčijo tudi strojno. V vsakem primeru je potrebno predvideti tudi ročno redčenje plodičev.

Uporaba herbicidov je v ekološki pridelavi prepovedana, tla v vrstnem prostoru pa morajo biti čista, nezapleveljena. Uporaba okopalnikov je nujna spomladi pred cvetenjem. V tem obdobju drevo potrebuje veliko dušika, ki ga v ekološki pridelavi ne moremo dodati v obliki hitro delujočih gnojil. Z okopavanjem odstranimo plevela, ki so pri črpanju vode in hranil konkurenca drevesom in s tem, ko premešamo in prezračimo zemljo pospešimo mineralizacijo in sproščanje dušika v tleh. Okopavanje je nujno izvesti tudi jeseni po obiranju. Poleg pospeševanja mineralizacije hranil, deluje jesenska obdelava tudi zaviralno na razvoj voluharja. Da ne pospešujemo sproščanja dušika v poletnih mesecih, je tekom vegetacijske dobe plevel bolje odstraniti le površinsko.

Tako kot v integrirani tudi v ekološki pridelavi gnojimo na podlagi rezultatov analize tal. Uporabljamo lahko le gnojila, ki imajo dovoljenje za uporabo v ekološki pridelavi. Med njimi ni hitro delujočih gnojil, zato moramo že jeseni načrtovati rok in količino potrebnega gnojila. Izkušnje zadnjih let so pokazale, da je ekološka pridelava jabolk lahko tudi zelo uspešna, če smo pri izvajanju tehnoloških ukrepov vestni in potrebna opravila izvedemo ob pravem času. Zaključimo lahko, da ima delovno intenzivna ekološka pridelava sadja v Sloveniji velike razvojne možnosti. Hitrejši razvoj ekološkega sadjarstva je smiseln tudi zaradi hitro naraščajočega povpraševanja potrošnikov po ekološko pridelanem sadju. Zanj so pripravljene plačati tudi razmeroma dobro ceno.

